

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

Kaj je iredenta?

(Po „Slov. Gospodarju“.)

„Iredenta“ je laška beseda in pomeni toliko kakor nerešena (namreč Italija). Sedaj se rabi ta beseda za politično strujo v Italiji, ki je nastala že l. 1878, ker velevlasti na berlinskem posvetovanju niso prisodile vse zemlje, na kateri so še tudi stanovali Italijani, novoustanovljenemu kraljestvu, Italiji. Ustanovili so to politično strujo Imbriani, Menotti, Garibaldi in drugi ter jo zagovarjali v listu „Iredenta“. Kot „nerešeno Italijo“ so torej imenovali laško ozemlje na Francoskem, Švicarskem ter Avstrijskem. Iredentisti so pridigali najhujše sovraštvo osobito Avstriji in tako se ni čuditi, da je iredentist Oberdank leta 1882 svojo hudodelno roko vzdignil proti našemu cesarju. Toda s tem še hujskanje ni poglelo. Prispelo je celo tako visoko, da je morala vlada sama poseči vmes in l. 1890 razpustiti najhujša društva Borsari in Oberdank. Toda tudi pozneje se hujskanje ni popolnoma poglelo, ampak se posebno ob mejah gojilo do današnjega dne.

Zedinjena Italija.

Ko se je leta 1848 po celi Evropi razširilo narodnostno gibanje, so tudi v Italiji, ki je bila razdeljena razven v rimsko papeževo državo še v več drugih državah, vstali možje, ki so zahtevali, da se naj vse italijanske državnice združijo v eno veliko italijansko državo pod svetnim vladarjem v Zedinjeno Italijo. Za kralja novega italijanskega kraljestva so namenili sardinskega kralja Viktor Emanuel II. Voditelji tega gibanja so bili Cavour, Macini, Lafarina in Garibaldi. Vsak čas je bilo čuti o malih vstajah in zavratnih umorih, ki so nahujskano ljudstvo še bolj razburjali. Po vojski z Avstrijo leta 1859 je bil Viktor Emanuel dosegel svoj cilj. Že meseca novembra l. 1860 ga je Garibaldi proglasil za kralja cele Italije, koji naslov je prvi italijanski državni zbor leta 1861 odobril. Papežu Piju IX. je ostal le Rim in okolica. Vso drugo zemljo mu je ugrabil kralj nove Italije, ravno tako, kakor si je prilastil toskansko, modensko, parmsko in neapolitansko državnico. Leta 1860 po bitki pri Solferinu se je tudi Avstriji iztrgala Lombardija, leta 1866 s prusko pomočjo Benečanska. Toda nenasiitljivi Viktor Emanuel še ni bil zadovoljen, pozelelo se mu je tudi Rima. Željno je prežal na ugodno priliko. Leta 1870, ko je bila vojska med Prusi in Francozi, se vzdigne s svojimi četami proti Rimu, se ga kljub slovesnemu ugovoru papeža in celega katoliškega sveta siloma polasti in ga proglasi za glavno mesto zedinjene Italije in svojo prestolnico. Sam si izbere za svoje stanovanje papeževo palačo Kvirinal, dočim dovoli ropar papežu milostno, da sme še nadalje ostati v palači Vatikan. Leta 1878 je kralj Viktor Emanuel po kratki boleznini umrl. Naslednik mu je bil njegov sin Humbert, ki je bil umorjen leta 1900. Od tega leta vlada kralj Viktor Emanuel III. Rojen je bil leta 1869. Porocen je s črnogorsko princezino Jelico, ki je ob poroki prestopila h katoliški veri. Prestolonaslednik Humberto je rojen leta 1904. Italijanska kraljeva rodbina se imenuje po svojem izvoru rodbina Savojev,

kakor se imenuje naša avstrijska rodbina Habsburžanov.

Papež v Rimu.

Že veliko se ugiba, kaj bo s papežem, ako Italija začne vojsko. Po mednarodnem pravu bi imeli vsi poslaniki, ki jih imajo različne države pri papežu, ostati v Rimu in nihče bi jim ne smel braniti, da prosto občujejo s svojimi vladami. Tako bi bila pravica, toda saj vemo, da se v vojski mora velikokrat umakniti pravica pred silo. In zato se je bati, da bo katoliški svet še-le ob času vojske prav uvidel, da je sv. Oče res ujetnik italijanskega kralja, dokler se mu ne dovoli lastna, neodvisna država.

Do leta 1870 je imel papež lastno državnico s prostim izhodom na morje. Tedaj mu je ugrabil sardinski kralj Viktor Emanuel II., ustanovitelj sedanjega italijanskega kraljestva. Do tega leta je ščitil sv. Stolico in papeško državo francoski cesar Napoleon III. V Rimu je bilo nastavljeno francosko vojaštvo. Ko pa je v vojski s Prusi leta 1870 potrebovala Francija slehernega vojaka, je bilo to vojaštvo odpoklicano iz Rima. To priliko je uporabil zvit Viktor Emanuel II. Nahujskal je prostovoljne čete Garibaldincev, da so upadle v papeževo državo. In sedaj je nastopil Viktor Emanuel kot „rešitelj“. Pisal je papežu Piju IX., da bo s svojimi četami vkorakal v njegovo državo, da ga brani pred Garibaldinci. Volk brani ovec pred volkovi! Pij IX. je pa odgovoril: „Lepe besede, grda dejanja.“ Dne 20. sept. je bil Rim v rokah kraljevih čet. Papeža so zaprli v Vatikan, kralj pa se je naselil v prej papeževi palači Kvirinal. Pravijo, da se ni nikdar čutil prav srečnega v ugrabljenem stanovanju, storjena krivica mu je grizla vest.

Od tega časa je preteklo 45 let. Papež, čeprav ujetnik v Vatikanu, je mogočen vladar in njegov upliv raste posebno v sedanjem času od dne do dne. Potomcem sardinskega kralja pa se močno maje prestol italijanskega kraljestva. Če ne začne vojske, je pričakovati revolucije od strani hujskačev, če jo začne, pa od strani socialistov. Tako stoji sedanji italijanski kralj Viktor Emanuel III. med dvema stoloma in ne ve, na katerega bi se vsedel, ker pod obema gori.

Nevaren položaj nastane za papeža, ako izbruhne v Rimu revolucija. Mnogi mu nasvetujejo, naj odrine iz Rima, na primer na Špansko. Toda sedanji papež Benedikt XV. noče o tem za sedaj nič vedeti, ampak ostane na vsak način v Rimu, naj pride, kar hoče. Bog ga bo varoval.

Gospodarstvo.

Kiseljak ali kisli črviček.

Kadar trta cvete, opazimo pogostoma, da objeda trtni cvet neki majhen črviček, ki ga obenem zapreda s fino pajčevino v majhne klobčke.

Ta črviček je ličinka (gosenica) prvega rodu majhnega nočnega metuljčka, ki ga imenujemo trtni zavijač.

Ker živi in škoduje ta črviček takrat, ko se seno spravlja, ga imenujemo tudi seneni črviček.

Ko trta odcvete, se seneni črviček v bližini grozdja zabubi in v drugi polovici meseca julija se iz male rumene bubice izleže metuljček (veša) drugega rodu zavijača.

Ta veša leta v mraku in zaleže na grozdju majhna, komaj vidna jajčeca. V 8. do 10. dneh se iz njih razvijejo novi črvički, ki se takoj zavrtajo v grozdne jagodce. V kratkem opazimo potem na takih jagodah, da postanejo od one strani, od koder se je črviček vanje zalezal, modrosive (višnjevosive), kar je znamenje, da so začele gniti. Če natanko pogledamo, vidimo na njih tupatam majhne luknjice in pri teh izmečke črvička, slično kakor pri piškavem sadju.

V tako načetih jagodah se kmalo naselijo razne škodljive glivice, zlasti glivica sive gnilobe (botrytis cinerea), ki pospešuje gnitje ne samo od črvička napadenih, ampak tudi okoli stoječih zdravih jagod. Na ta način segnije in slednjič usahne precejšnja množina grozdja. Če pa kak grozd tudi dočaka trgatve, ostane vendar kisel. Iz tega vzroka imenujemo črvička, ki je škodo povzročil, kislega črvička ali kiseljaka, po njem povzročeno škodo pa kislno gnilobo.

Kislognjilo grozdje da slabo, kislno vino, ki na zraku rado rjavi.

Pred zimo se kisli črviček zaleze v špranje kolov, v slamnate vezi, v svržne luknjice bek in trtnege lesa itd. in tam prezimi.

Škoda, ki jo povzroča seneni črviček v cvetju, oziroma kiseljak v grozdju, je znatna. V nekterih deželah se je že tako zaplodil, da uniči skoraj ves pridelek.

Zato je gotovo umestno, da storimo vse, kar je mogoče, da se pri nas ta mrčes preveč ne razplodi.

Pokončevanje tega škodljivca je različno in se nanaša na zimske bube, metuljčke prvega rodu, senenega črvička, metuljčke drugega rodu in na kislega črvička. Izmed vseh dosedaj priporočenih sredstev so se v zadnjih letih najbolj obnesla sledeča:

I. Da se uničijo bube kiseljaka, se priporoča: 1. pokrivanje trt z zemljo čez zimo, 2. snaženje trtne skorje (lubada) pri režnji in sežiganje odpadkov (rezine) in 3. ožiganje trtnih kolov spomladi.

II. Proti metuljčku prvega rodu se priporoča: 1. Lovljenje veši z limastimi pahlačami in v kozarce (steklenice) z nastavljenim vabo (oslaženim pivom, moštom, kisom itd.)

III. Proti črvičkom prvega rodu (senjenemu črvičku ali senjencu): 1. Pred cvetjem, koncem maja ali začetkom junija močno škropljenje (premočenje) grozdičkov z raztopino 2 kg tabakovega izvlečka (ekstrakta) in 1 1/2 kg mazljivega mila na 100 l vode, ali pa na 100 l za škropljenje proti peronospori pripravljene galičnoapnene zmesi, ako hočemo škropiti grozdje ob enem proti peronospori in proti črvičku. 2. Obiranje črvičkov v cvetju.

IV. Proti črvičkom drugega rodu (kislemu črvičku ali kiseljaku):

1. Škropljenje grozdja koncem julija ali začetkom avgusta z zgoraj opisano raztopino, ali pa s triodstotno raztopino mazljivega ali kalijevega mila (3 kg mila na 100 l vode). 2. Obiranje in uničevanje od kiseljaka napadenih jagod.

Najbolj se je obneslo pravočasno in temeljito škropljenje grozdja proti črvičkom prvega in drugega rodu.

Kjer je črvičkov malo, naj se vrši vsaj obiranje istih, katero delo lahko izvršujejo otroci.

B. Skalicky.

Bodite brez skrbi!

Slovenski topničar, ki se bori za čast domovine proti izdajskemu Italijanu, piše svoji sestri, kakor poroča „Slovenec“:

Ljuba sestra!

Smo se že začeli! In veš, kaj so Italijani proti nam poslali? Nekaj dimnikarjev, to je zamorcev iz Afrike. Ti divjaki so nas naskočili, a nagnali smo jih tako, da včeraj in danes niti na spregled ni nobenega več. S to črno svojatjo nas Italijani pač ne bodo! Nam se je zdelo, kakor da bi gledali kak cirkus in smo se na ves glas smejali, ko smo jih nagnali. Pri nas sta dva moža malo opraskana, črnci so pa pustili pet mrtvih na mestu, ostale so pa vlekli s seboj. Imeli so precejšnje izgube. Zdaj rečem samo to: Naprej do zmage! Poletar si bo zapomnil, kdaj je stegnil roko po naši zemlji. Rusi nas že poznajo, sedaj bomo pa še Italijanu pokazali, kaj zna Avstrijec, ko brani svojo drago domovino. Bodite brez skrbi: branili vas bomo do zadnje kaplje krvi. Bog in sreča junaška! Tvoj brat Joško.

Vojska z Italijo.

Armadno povelje maršala nadvojvode Friderika. Iz vojnega poročevalskega stana se poroča 25. maja: Njegova c. in kr. Visokost maršal nadvojvoda Friderik je izdal armadno povelje z naročilom, naj se takoj razglasi vsem c. in kr. četam in naznani tudi podrejenim nemškimi četami. Armadno povelje najprej doslovno prinaša o priliki italijanske vojne napovedi izdani manifest Nj. c. in kr. Veličanstva in nadaljuje:

„Vojaki! Slišali ste v resni uri izgovorjene besede vašega najvišjega vojnega gospoda. Te besede označujejo sramotno podlost našega novega sovražnika, ki plačuje dolgoletno zvestobo s sramotnim izdajstvom. Vojaki! Te besede nam pa nalagajo tudi nove velike naloge, katerih rešitev Njegovo Veličanstvo in domovina zaupljivo polagata v naše roke. Ne stopa proti nam častni nov sovražnik. Ne! Izdajalski dose-danji zaveznik avstrijskih in nemških z zmagami ovenčanih armad in brodovij, ki po 10 mesečnem vročem borenju proti pol sveta stoje nepremagane in trdnješe kot kdaj, nas zavratno napada za hrbtom. Dolžnost nas vojakov je, da to brezprimerno zadržanje našega sovražnika s krvjo in železom kaznujemo in mu zopet pokazemo pot, katero so mu nekoč že naši predniki pokazali pri Mortari in Novari, pri Kustoci in Visu. Naš vroče ljubljene najmilostnejši gospod, ki je vse poskusil, da bi nam in našim zaveznikom prihranil to novo poskušnjo, hoče v nas najti duha Radeckega, nadvojvode Albrehta in Tegetthoffa. Mi hočemo biti njih vredni vnuki. Mnogo sovražnikov, obilo časti! to naj bo naš bojni klic. Tako pozdravimo svojega vzvišenega cesarja in kralja in naše zveste zaveznike, tako pozdravimo mi na severu svoje tovariše, ki stoje na jugu pripravljeni, da kljubujejo sramotnemu vpadu za

našim hrbtom, dokler tudi na jugu ne bo napočil dan, ki bo prinesel krvavo maščevanje. Vojaki! Brez obotavljanja, vselega poguma nad novega sovražnika! Z božjo pomočjo in v zvestem sovražnem bratstvu z našimi zavezniškimi tovariši bomo znali tudi njega premagati.“

Boj na morju pri Barletti. N. V. ladja „Helgoland“ s tremi rušilci torpedovk je obstreljevala Viesto in Manfredonina ter je pri Barletti zadela na dva italijanska rušilca, ki ju je takoj začela obstreljevati in zasledovati. Eden je ušel, drugega, „Turbina“, sta naša rušilca „Csepel“ in „Tatra“ potisnila proti Pelagosi. Granata ga je zadela v oddelek za stroje in kotle ter je goreč in potapljač se obležal, ker ni mogel več voziti. Udal se je. „Csepel“, „Tatra“ in „Lika“ so rešili 35 mož posadke, med njimi poveljnika, častnika in načelnika strojnega oddelka ter jih ujeli. Reševalna dela sta motili dve iz severovzhoda na 9000 metrov bližajoči se bojni ladji tipa „Vittorio Emanuele“ in ena križarka. V boju, ki je sledil, je bil „Csepel“ neznatno zadet; pri tem je bil en mož težko, dva lahko ranjena. Na sovražni ogenj so „Helgoland“ in rušilci očividno z dobrim uspehom odgovarjali. Najbližja razdalja 8000 metrov. Po kratkem času so bile naše ladje izven strelske razdalje. Izven navedenih c. in kr. mornarica ni imela nobenih drugih izgub.

Nemčija smatra vojno stanje kot veljavno tudi zanjo. Berlin, 25. maja. (Kor. urad.) Z merodajnega mesta se javlja, da dejstvo, da Italija Nemčiji ni formalno napovedala vojne, Nemčije ne ovira, da vojno stanje, ki ga je Italija izjavila nasproti Avstro-Ogrski, smatra kot bi bil izjavljen tudi njej sami.

Višji poveljniki italijanske armade. Italijani že v mirnih časih niso skrivali, da nameravajo razdeliti svojo vojsko v štiri armade. Poveljevali bodo armadam generalni poročniki vojvoda Aosta, Zuccari, Frugoni in Nava. Sestavo armad so prikrivali.

Italijanska sodrga napadla grad Cattaio pri Este. Iz Rima se poroča 27. maja: Tudi grad Cattaio pri Este, last nadvojvode prestolonaslednika, je napadla velika množica, ki je udrila v grad, premagala varuha in se nato v gradu gostila. Policije ni bilo nikjer videti.

Italijanski vojni načrti. Koliko Italijanov pojde na Dardanele? Grški list „Embros“ v Atenah poroča, da bo italijanska vlada poslala v Dardanele 80.000 mož. Te čete so baje že v Egejskem morju. Drugi grški list „Hestia“ v Atenah izve pa — kakor pravi — iz dobrega vira, da Italija pošlje v Dardanele za enkrat 110.000 mož in tudi mal del brodivja. Ostali del brodivja se porazdeli v Adriji in Sredozemskem morju.

Isti grški list poroča tudi, da bodo italijanski podmorski čolni najbrže napadli vojno luko Pulj. — Dalje pošilja Italija čete v Črnogoro, da osvoje Kotor in ojačijo črnogorsko fronto proti Dalmaciji.

Drobne vesti. Tržaška oblast je ukazala, da se takoj javijo vsi italijanski podaniiki. Spravljajo jih v notranjost države. Vojaščini obvezane „regnicole“ internirajo. Na južnem Tirolskem so v laškem delu zaprli vse šole, v nemškem delu pa tiste, v katere je prišlo vojaštvo.

Obmejna laška mesta v plamenu. „Az Est“ poroča iz Trsta 26. tega mes.: Okolu poldneva je ogenj naših topov zažgal več obmejnih laških mest. Ogenj smo s tržaške obale dobro videli.

Italijansko letalo pri Gorici sestreljeno. „Münch. N. Nachrichten“ poročajo 25. maja: Pri Gorici so naši sestrelili italijansko letalo, v katerem sta bila dva italijanska štabna častnika. Oba sta mrtva.

Obmejni boji z Italijani. Na Tirolskem so prodrli italijanski oddelki na več točkah preko meje. Začasno so imeli opravka z nekaterimi orožniki in poizvedovalnimi patroljami. Obstreljevanje naših obmejnih utrd iz težkih topov je prenehalo.

Italijanski kralj prevzel vrhovno poveljstvo. Kralj italijanski je prevzel vrhovno poveljstvo nad kopnimi in pomorskimi brambnimi silami in danes ponoči odpotoval v veliki glavni stan. Glasom kraljeve naredbje je stric Tomaso di Savoia vojvoda Genoveški za čas njegove odsotnosti imenovan za generalnega namestnika.

Zaščita avstro-ogrskih državljanov. Varstvo avstrijskih in ogrskih državljanov v Italiji je prevzela Španija, varstvo Italijanov v Avstro-Ogrski pa so sprejele Zedinjene države severne Amerike.

Giolitti bežal iz Italije. Iz Ženeve poročajo listi 26. t. m.: Kakor znano, je bil Giolitti že pred izbruhom vojske izpostavljen vsemu možnemu trpinčenju. Zato se je umaknil v Turin. Tudi tu so mu dan za dnevom grozili z grozljivimi pismi. Naposled mu je oblast naznanila, da ne more sprejeti odgovornosti za njegovo življenje. Iz Turina je Giolitti zato odpotoval v Piemont. Tudi tu so ga venomer zasledovali, dokler se stari državnik ni odločil, da se preseli v Švico.

Glavnicilj italijanske politike. „Ruskoje Slowo“ piše: Glavni cilj italijanske politike je, da izpremeni Adrijo v italijansko morje. Če bi se to doseglo, potem bi morala habsburška monarhija, odrezana od morja, prenehati biti samostojna. Če bi Avstrija pod pritiskom grozne potrebe privolila v odstop jadranskega obrežja, bi morala izročiti tudi svoje brodivje, ker ga ne bi nikamor mogla dati. V to ponižanje privoliti je bilo še težje kot v odstop ozemlja. Vprašanje je pač: Italija ali Avstrija. Tretjega ni.

Dve italijanski stotniji uničeni. — Brezuspješni laški napadi. Uradno se razglašja 27. maja: Na Tirolskem je pričel sovražnik s težkimi topovi na posameznih točkah južnovzhodno od Tridenta obstreljevati obmejne utrdbje. Pri Caprile v dolini Cordevole je ogenj iz strojnih pušk uničil dve italijanski stotniji. Na koroški meji brezuspješno sovražni artiljerijski ogenj. Na Primorskem so prekorčili Italijani na več mestih mejo. Sovražni oddelki, ki so prodrli do naših postojank, so bili vrženi nazaj.

Nemški podmorski čolni v Sredozemskem morju. Graški listi poročajo iz Aten 27. t. m.: „Himera“ prinaša mnenja iz mornariških krogov o dohodu tujih podmorskih čolnov v Sredozemsko morje, o čemer se označuje za najverojetnejše, da prihajajo čolni, ki imajo avstro-ogrsko ali nemško posadko, preko Pulja v Adrijo. — Kakor javlja „Patrie“, so nemški podmorski čolni, ki so se pojavili v Sredozemskem morju, najnovejšega tipa. Namen teh podmorskih čolnov je, obrežuspešiti akcije zaveznikov proti Dardanelam in preprečiti teroriziranje nevtralcev v Sredozemskem morju.

Vatikan in vojni dogodki. V Vatikanu se vrše velika posvetovanja, katerih se udeležujejo vsi kardinali. Kakor se sliši, namerava papež izdati encikliko, v kateri bo označeno stališče sv. stolice in njeno obnašanje nasproti vojni.

Boji z Italijo. C. kr. kor. urad poroča 29. maja: Italijanske čete so dosegle obmejna mesta Ala in Primör. Drugače se na tirolski in koroški meji ni ničesar zgodilo.

Na Primorskem so se pričeli mali boji. Pri Kobaridu je bil razpršen en sovražni bataljon. — Pri Plaveh se je izvršil sunek sovražnih oddelkov. — Severno od Gorice je bilo odbitih pet sovražnih napadov. — Včeraj ponoči je več mornariških letalcev napravilo novo akcijo proti Benetkam ter so med najhujšim ognjem iz pušk in topov vrgli veliko število bomb, večinoma na arzenal, vsled česar je nastalo več obširnih požarov in v fortu Nicolo eksplozija.

Dunaj, 30. maja. Italijani so zopet pričeli s topovi obstreljevati naše utrdbje na planotah Folgaria in Lavarone. Sovražni oddelki so vkorakali v Gortino. Njihove varnostne čete so pa zbežale pri prvem

strelu. Na Primorskem sovražnik ni več napadal na višinah severno od Gorice. Poskus Italijanov, da bi pri Tržiču prekorčili Sočo, so naše patrolje z lahkoto zavrnilo.

Danes ponoči je nek velik tuj parnik v tržaškem zalivu zadel ob mino in se potopil.

Italija ne sklene sama miru. Reuter potrjuje, da je Italija res pristopila septemberski londonski pogodbi, po kateri ne sme nobena tropsporazumna država sama skleniti miru.

Podkupljena italijanska ministra. Nemški listi poročajo iz Genfa: Poročalo se je, da so zaprli dva urednika lista „Avanti“, ker sta obdolžila Salandro in Sonnina, da sta po Francozih podkupljena zapustila trozvezo in se pridružila tropsporazumu. Lyonski list „La Dépêche“ poroča, da je navajal „Avanti“ vsote. Salandra naj bi bil dobil 1,000.000 Sominov pa 750.000 frankov.

Vojska z Rusi.

Potop ruske bojne ladje Panteleimon. Poročilo o izgubi bojne ladje Panteleimon ruskega črnomoškega brodivja, o čemer so poročale le pariške brzovjavke, je zdaj potrjeno po uradnem razglasu, da je to bojno ladjo potopil nek podmorski čoln, s katerim razpolaga Turčija, ki ga je prikrivala, dokler se ni izkazal.

Na ladji je bilo 1400 mornarjev, ki so se vsi potopili.

Prodiranje napreduje. Uradno se razglašja 27. maja. V prostoru pri Przemyslu prodirajo zavezniki naprej. Vzhodno od Radymna je osvojil VI. zbor kraj Nienowice, ujel je 2000 sovražnikov in zaplenil 6 topov. Južnovzhodno od Przemysla so vdrla zvezne čete v sovražnikovo glavno obrambno postojanko, vrgle Ruse nazaj, ujele 2800 sovražnikov in zaplenile 11 strojnih pušk. — Južnovzhodno od Drohobicza so prodrle zvezne čete generala pl. Linsingena sovražno bojno črto in prisilile Ruse, da so se morali umakniti.

Uničen ruski polk. Iz Berlina 29. maja. Naše čete so na severni fronti prišle bližje Przemysla. Na fronti med oddelkom Wisznic in Lubaczowka vzhodno Radymno in Jaroslavom so Rusi izvršili obupne delne napade, a so bili povsod z velikimi izgubami vrženi nazaj. Ruski pešpolk štev. 179. je popolnoma uničen. Zahodno in južno Siniawe sovražnik svojih napadov ni ponavljal.

Za Przemysl. Uradno se poroča 30. maja: Ob spodnji Lubaczowki smo ponoči odbili močan ruski napad, ki se je razvil v boj moža proti možu. Poskusi Rusov, da bi pri Sieniavi in dalje navzdol prekorčili San, so se izjalovili takoj v začetku. Vzhodno od Sana je položaj neizpremenjen. Naša težka artiljerija obstreljuje železniško progo Przemysl—Grodek pri Medyki. Čete VI. armadnega zbora so 27. maja vnovič osvojile osem ruskih topov. Obkoljevalno črto okoli Przemysla so zavezniške čete severno od trdnjave dalje potisnile. Ob Dnjestrju in južno od te reke trajajo boji dalje. Ob Prutu in na Poljskem se ni nič zgodilo.

Nov Skoda top. „Karlsbader Morgenblatt“ poroča: V bitki pri Dunajcu je veliko pripomogel do sijajnega uspeha tudi nov top iz Skodove tovarne, in sicer težka 15 cm havbica, katere krogle so napolnjene z ekrasitom in strašno učinkujejo. Vsaka krogla, ki udari, raznese okoli 540 kilogramov zemlje in pobije ali rani vse daleč naokoli.

Na južnem bojišču.

Boji proti Srbiji. Niš, 27. maja. Srbski tiskovni urad poroča: 20. maja je sovražna artiljerija otvorila ogenj na kraj Bredjenovac; ravnoistega dne se je streljalo na kraj Sekeli. Streljanje pa ni imelo posledic.

Poseben mir Srbije z Avstrijo? Iz graških listov posname „Slovenec“: Ma-

linovo glasilo poroča: Iz Niša je nenadoma odpotoval ruski pooblaščenec v Srbiji knez Trubeckoj. Potoval je skozi Sofijo v Petrograd. Knez je odpotoval, da protestira, ker se je izjavila njegova misija. Srbska vlada mu je delala težave tako glede na izboljšanje razmer med Srbijo in Bolgarijo kakor tudi glede na Italijo. Srbi so mu povedali, da ni nemogoče, da sklenejo z Avstrijo mir; če Rusija zadovolji Italijo na škodo srbohrvatskega in slovenskega naroda. Rusi se tudi pritožujejo, ker so Avstrijci umaknili več divizij s srbske meje, ki so jih vrgli v Galicijo, ker so bili Srbi popolnoma mirni.

Legar v Srbiji. „Telegraf-Union“ poroča iz Aten 26. maja: Legar se kljub vsem nasprotnim trditvam strahovito širi med macedonskim prebivalstvom. Naporno delovanje ameriških, angleških in francoskih pomočnih poslanstev ne more zabraniti, da bi se epidemija ne razširjala z grozno brzino tako v novi Srbiji kakor tudi v drugih delih države. „Nea Aletheia“ izve iz zanesljivega vira, da umrje v Skoplju in Bitolju povprečno po 120—150 ljudi na dan. V manjših krajih se širi posebno plučni legar ter umrje v vaseh, ki štejejo po 300—400 prebivalcev, po 10 ljudi na dan.

Za plen se stepejo po vojski med seboj. Poročevalec „Timesa“ slavi državniško modrost Pasičeve glede na italijanske zahteve. Pasič je uvidel, da zahtevajo koristi Srbije, da se odgode vse zahteve po ozemlju toliko časa, dokler se ne prične sklepati mir.

Turška vojska.

Turki se dobro drže. „Reuter“ poroča z Dardanel čez Tenedos 23. t. m.: Napad na Krithio je prodril skoraj do konca vasi. Vojaki pripovedujejo, da so nekatere čete vdrla v vas, a ozemlja ni bilo mogoče držati. Izgube so bile tako težke, kakor le v najhujših bojih te vojske. Častniki so pričeli zopet zbirati utrujene vojake do 1000 jardov od Krithe, kjer se je ustavilo prodiranje. Število padlih in ranjenih častnikov je zelo veliko. Turki so zelo spretni pri streljanju na častnike. Po vsakem prodiranju, minejo celi dnevi, predno očistijo od sovražnikov posamezne strelske jarke. Turki se skrivajo s 1000 patrni v dupline in streljajo. Nekateri turški strelci so si pobarvali roke in obraz z zeleno barvo.

Angleži prosili za premirje. „Lokal-anzeiger“ poroča iz Carigrada: Zasebno poročilo: Angleži so imeli pri Ari Burnu tako velike izgube, da so morali prositi premirja, da pokopljejo mrliče, ki jih leži na tisoče okrog. Njih položaj se je zopet poslabšal in postaja nevzdržljiv, ker po potopu „Triumph“ in „Majestica“ brodivje ne more uspešno podpirati operacij na suhem.

Sovražnosti proti Sueškemu prekopu. Porta je poslala prijateljskim nevtralnimi državam cirkularno noto, v kateri pravi, da z ozirom na to, da se britanska vlada ne drži obveznosti, ki jo je prevzela glasom določil dogovora nasproti nevtralnimi državam, da v vodah sueškega kanala ne bo imela vojnih ladij, da je kanal celo utrdila, na drugi strani pa francoska ladja izkrcava čete v Egiptu, je otomanska vlada neobhodno prisiljena, da ukrene vojaške odredbe v varstvo cesarskega ozemlja.

Nemško-francosko-belgijsko bojišče.

Bojiv zraku. Veliki glavni stan 28. maja: Jugoahodno od grebena višine Loretto so včeraj Francozi vnovič napadli, pa smo jih odbili. Pri Ablainu je boj še v teku. Tudi v gozdu Frêtre je sovražnik po daljši artiljerijski pripravi sinoči napadel. Prišlo je do srditih ponočnih bojov, ki so se končali s težkim francoskim porazom.

18 francoskih letalcev je včeraj napadlo odprto mesto Ludwigshafen. Bombe

so ubile ali ranile več civilistov. Materijalna škoda je le majhna. Oklopno letalo smo vzhodno od Neustadta prisilili, da se je spustilo na tla. Pri tem smo ujeli majorja, ki je poveljnik zračnega brodograja v Nancy. Naši letalci so v zračnem boju pri Epinalu uničili francosko letalo in zažgali vojašnico v Gerardmerju.

Belokranjski - vestnik -

Iz Adlešič 29. maja.

Anton Tkalčič, samec iz Pribinec št. 1., pa je pisal 18. t. m. svoji materi: „Dam Vamznati, da sem v bolnici v Bielicu v Šleziji. Na badnik (24. dec. pop.) sem bil ranjen od krogelje v hrbet, a na rami mi je šla krogelja ven. Naših vojakov je bilo malo, zato smo se morali umakniti. Ker sem bil pa jaz ranjen in se nisem mogel umakniti, so me Rusi ujeli, pa me niso hoteli vzeti precej v bolnico, ker nisem mogel hoditi, vozov pa niso imeli, zato so mi samo pokazali do vasi, kam naj grem. V vasi so me vzeli kmetje v hišo, so me obvezali in tam sem ležal in so mi stregli. Potem sem se oblekel v civilno obleko, da me Rusi niso spoznali, vojaško opravo pa sem spravil. In tako sem bil ves čas v vasi Brezovki blizu mesta Jasla. V maju pa so prišli Nemci in se zdaj Rusi jako umikajo in v tem času sem prišel do naše vojske, kjer sem dobil marodni list, da sem se odpeljal v bolnišnico, ker nisem še zdrav.“

Domače in tuje novice.

Naročnikom modre galice in perocida. Kmetijska podružnica je do malega oddala tudi že perocid. Ker se je sedaj račun za galico in perocid sklenil, pozivlja podružnica vse tiste naročnike, ki imajo kaj prebitka, ker niso perocida vzeli, da se zglasijo za denar v pondeljek 7. junija t. l. pri opravniku kmetijske podružnice Fr. Bamiču (stanujoč pri I. Košaku v Novem mestu), ki bo vse tozadavne terjatve poravnal. Dalje opozarjamo na to, da nekateri naročniki še sedaj niso vzeli perocida in da je sedaj zadnji čas, da ga vzamejo.

Škropljenje trt. Prišel je čas, ko je treba trte v prvih škropiti zoper peronosporo ali palež. Tega dela naj nihče ne zamudi, ker zna sicer bolezen v sedanjem mokrem vremenu trto hitro napasti. Navodilo objavimo prihodnjič.

Odlikovanja. Duhovniški zaslužni križec 2. vrste na belorudečem traku je prejel vojaški kurat vojne bolnice št. 3/3 č. g. Pavel Žagar. — Ponovno Najvišje pohvalno priznanje major 27. pp. Ivan Peterman. — Najvišje pohvalno priznanje stotnik 7. pp. Josip Mayerič, poročnik 7. lovsk. bat. Fran Holzinger, stotnik 47. pp. Ferdo Ornik, nadporočnik 17. pp. Ladislav Walland. — Zlat zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje stotnik-računski vodja 70. pp. Ignac Milač. —

Srebrni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje podčastnik 17. pp. Jurij Drešl in rač. podčastnik 3. gor. topniškega p. Ad. Žužek. Bronasto hrabrostno svetinjo: četovodja Ivan Leskovšek, Fran Petrič, Fran Vrtič, sanit. podčastnik Ivan Petrovič, desetnik Jos. Kolar, Ogorelec Anton, Matej Sitar, poddesetnik Kokot Josip, J. Lukman, Ivan Moharko, poddesetnik Krajan Alojzij, infant. Jos. Artnak, Ant. Kolar, Fran Konček, Ivan Malgaj, Miš Anton, Jurij Savec, Fran Skoberne, Anton Žnidarič, trobentača Jos. Horvat, Alojzij Rojnik in rezervist Ivan Ličar, vsi 87. pp.

Vojaške odlike. Vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo: nadporočnik 78. pp. Miroslav Petelin. Ponovno Najvišje priznanje stotnik 97. pp. Josip Šeme in nadporočnik 20. lov. bataljona Gvidon Hayne. Najvišje pohvalno priznanje: stotnik 70. pp. Ferdo Pleban, poročnik 3. pp. Josip Šulc in poročnik 27. topn. p. Franc Šule. — Srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste: topničar pri 30.5 cm možnarski bat. št. 7 Martin Seničar. — Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste: poddesetnik 47. pešpolka Rupert Roškar, praporščak 27. pp. Rihard Lončar, praporščak Karol Mayer, kadet Julij Drnovšek, desetnik Franc Legat od 47. pp. praporščak Albet Krivic, četovodja Božič Gregor, desetnik Ziderič Ivan, pešec Jurca Josip, Savarin Franc od 97. pp. Štabni narednik Avgust Mohorčič, četovodja Ivan Ribnikar, podlovec Gregore Alojzij in Pavšič Ivan od 7. lov. bat. nadlovec Franc Dolinar, četovodja Andrej Grobner, podlovec Franc Božeglav, Anton Medved in Jakob Polak ter častn. sluga Anton Zorko.

Odlikovani vojaki: Srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste so dobili: četovodja Irovec Franc 27. pp., narednik Sterle Anton, četovodje Laginja Fran, Pozman Andrej, Skočir Anton, desetniki Aržon Ciril, Jurjovič Matej, Radetič Josip, poddesetnika Mavrič Mirko in Sipan Leopold, infanterista Hammerschmidt Albin in Lavrenčič Karl, vsi 97. pp., nadlovec 7. bat. Mohorčič Avgust. Srebrno hrabr. svetinjo 2. vrste: narednik Golob Martin, četovodje Lesjak Avgust, Leskovšek Jakob, Srelog Ivan, desetniki Kranjc Karel, Kruc Ignac, Kovač Franc, Zemljic Jakob; poddesetniki Knez Fran, Jošt Karel, Koštomaj Fran, Pelc Fran, Satler Fran, Škodnik Josip in Zbil Fran; infanteristi: Kokot Jurij, Jevšenak Ernst, Konečnik Ivan, Kreze Martin, Rožar Peter, Sedminek Ivan, Uduč Fran, vsi od 87. pp. Četovodje Bele Ivan, Kralj Josip, Saksida Josip, desetnika Figel Anton in Kvasna Alojzij, infanterist Koren Fran, vsi pri 97. pp. Računski podčastnik Kuharič Aleksander, patrolvodja Jakolič Fran, Laznik Anton 7. lov. bat. Podlovci: Ferjančič Andrej, Kodrič Ivan, Vrbnjak Ludovik, patr. vodje Legisa Anton, Žibert Alojz in Žibret Anton, lovci Češnovar Anton, Jerčan Aleksander, Jevček Peter, Kline Ivan, Mihalič Anton, Miletič Ivan, Šemerl Fran, Strnad Fran, Vidrih Ivan ter trobentač Žitek Andrej, vsi pri 20. lov. bat. Nadognjičar 7. p. t. p. Uranc Matija. Bronasto kolajno: Bavčič Josip in Renčelj Karol pri 97. pp. — Srebrna hrabrostna svetinja 1. vrste: Narednik Simončič Viljem, četovodja Edvard Oblak. Srebrna hrabr. svetinja 2. vrste. Korporal Anton Pavlič, infanterist Andrej Oblak

Medicinec Ivan Lovšin živi! Za mrtvega proglašeni član slov. kat. akad. društva „Danica“, Ivan Lovšin iz Ribnice je pisal iz ruskega ujetništva g. županu Oražmu v Moste, da je v ruskem ujetništvu v Omsku, in sicer v vojaški bolnici.

Pred izrednim sodiščem v Rudolfo- **vem** (mesto porotnikov sodi 6 sodnikov) obsojena sta bila dne 22. maja tega leta Magdalena Papež iz trebanjskega okraja radi hudodelstva požiga na 3 leta težke ječe, dopolnjene z enim trdim ležiščem vsakega četrta leta; ter Dimitrij Gvozden, bivši rudar v Kočevju, radi hudodelstva

motenja hišnega miru in uboja na 5 let težke ječe, dopolnjene vsako četrletje z enim postom, ter radi prepovedane igre „barvanja“ na 10 K globe; ako bi globe ne plačal, na 24 ur zapora.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu maju 1915 je 159 strank vložilo 115.666 K 4 h, 222 strank vzdignilo 177.557 K 57 h, 2 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 2.400 K. Stanje vlog 3.688.241 K 76 h. Denarni promet 647.032 K 95 h. Vseh strank bilo je 876.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico je imela v mesecu maju denarnega prometa 120.038.32 K. — Vložilo je 72 strank 36.640.35 a dvignilo 146 strank 34.125.11. Posojil se je izplačalo 18 strankam 18.100.—K.

Streljanje je prepovedano po celem Kranjskem in Primorskem. Na Primorskem je tudi prepovedano zvoniti.

Naznanilo. Med potujočim občinstvom je precej razširjeno mnenje, da je potni list, opremljen s fotografijo imejtelja, potreben le za potovanje v Nemčijo, ne pa za potovanje v ostalo nevtralnino inozemstvo, zlasti ne za Švico. Ker se pa vse osebe, ki nimajo predpisanega potnega lista s fotografijo, na meji zavrnejo in trpe tako dostikrat občutno škodo, se občinstvo opozarja, da se po ministrskem ukazu z dne 15. januarja 1915, drž. zak. št. 11, prekoračenje meje ali obrežja avstro-ogrske monarhije nikomur ne dovoli, ki se ne more izkazati s potnim listom, opremljenim z uradno potrjeno fotografijo.

Iz ruskega ujetništva se je oglašil z dopisnico d. 28. aprila po ruskem kalendarju, posestnik Janez Kavšek iz Rakovnika, župnije smihelske. Piše svoji ženi, da je bil ranjen na levi roki, a da se mu rana dobro celi ter upa skorajšnjega ozdravljenja. Biva v Moskvi, Suharevska 17 Sivadni Hospital. — K vsojakom je bil odšel 15. januarja t. l. in je bil menda ranjen v Karpatih. — Franc Modic je pisal svojemu očetu pri Sv. Gregorju blizu Ortneka, da se nahaja v ruskem ujetništvu. — Ivan Modic isto naznanja svoji materi Mariji, ki biva v Mateni na Igu. — Josip Janežič piše iz Atkarska v saratovski guberniji d. 8. aprila, svojemu stricu Janezu Janežič, ki biva v Škopačniku na Igu.

Vlom v Semiču. Ponoči na 18. maja so neznani storilci vdrli v trgovino trgovca Ivana Zurc v Semiču in so ukradli blaga in tobaka v vrednosti 2018 kron.

Obsodba vsled poloma hranilnice v Karlovcu. Obsodil se je Dragotin Hermann na 8 let težke ječe, Heinrich na 2 leti težke ječe. Vekoslav Duizman, prokurist imenovane hranilnice, in Glücksthal, ravnatelj menjalnice, sta oproščena.

Tržaško namestništvo se preselilo v Postojno. Primorsko namestništvo, kakor tudi čekovni oddelek računskega departementa je preložilo svoj uradni sedež v Postojno (poslopje c. kr. okrajnega glavarstva).

Goriški deželni odbor na Dunaju. Goriški deželni odbor je preselil svoje urade na Dunaj.

V Trstu ustanavlja c. kr. komisar zbor meščanske straže kot oboroženi izvrševalni organ za javni mir in red, in zbor javne pomoči, ki naj deluje na pomirjenje in za razno pomoč.

Generali se odkrivajo pred slovenskimi junaki. Vincenc Polak, doma iz ormoške okolice, stražmojster pri oddelku strojnih pušk 5. dragonskega polka, piše svojemu bratu Ludoviku s severnega bojišča naslednje pismo, v katerem pravi med drugim: Omenim tudi, da uživamo Slovenci na bojišču splošen sloves, da smo junaki od prvega do zadnjega. Nemški in mažarski generali se odkrivajo pred polki, kjer služijo Slovenci.

Avstrijska rdeča knjiga o našem razmerju do Italije je izšla v nemškem jeziku. V prvem delu prinaša zgodovinski popis, kako se je razvijala italijanska nezvestoba.

V drugem delu so objavljeni razni diplomatični akti. „Rdeča knjiga“ je grozna obtožnica pred celim svetom.

Himno sv. Očetu papežu Benediktu XV. je spesnil in uglasbil g. Janko Leban ter jo posredno poslal sv. Očetu. V eni kritiki pravi o sedanjem papežu: Benedikt se imenuje, — blagoslovljenec je res — lepa svojstva poseduje, — dar premilostnih nebes!

Najnovjša poročila.

Nova zmaga proti Rusom. Przemysl zopet naš. Na severni bojni črti Przemysla so medtem zavzele bavorske čete tri utrdbe pasu in so ujele 1400 sovražnikov. Zaplenile so nadalje 28 težkih topov, med njimi dva oklopna topova.

Južno od Dnjestrja so zvezne čete Linsingenove armade nadalje napadale, vdrlje v sovražno obrambno postojanko, porazile Ruse in osvojile Stryj. Sovražnik se umika proti Dnjestrju. Zmagovalci so ujeli 53 častnikov in nad 9000 mož in so zaplenili 8 topov in 15 strojnih pušk.

Po najnovjšem uradnem poročilu je Przemysl zopet prešel z velikim plenom v naše roke.

Italjani v Albaniji. Italjani so začeli izkrcavati v Albaniji svoje vojaštvo.

Vojska z Italijo. Dne 30. maja dopoldne je bil krvavo odbit napad nekega alpinskega polka v odseku naših utrdb na planoti Lavarone. — V okolici severno-vzhodno od Paneveggio je pričel neki sovražni oddelek graditi utrdbe, a se je takoj umaknil vsled ognja naših patrolj. Ob koroški meji so bili manjši boji, ki so za naše orožje ugodno izpadli. Vzhodno od Kobarida je sovražnik poizkušal plezati na Krn. V primorskem obmejnem ozemlju je pričela naša težka artiljerija posegati v boj s topovi.

Naročajte „Dolenjske novice!“

 Prijatelje in znance prosimo za poročila o padlih in ranjenih Dolenjcih.

Dopisi.

Slovenci se junaško borijo. Iz Temesvara je pisal Ignacij Koščak, sodni oficijant iz Novega mesta svojemu znanecu med drugim sledeče:

Nas so prezirali gotovi krogi v naši ljubi državi. Sedaj pa klobuk doli pred junaštvom južnih Slovanov! Berete dan na dan časnike, zasledujete boje, a ne veste koji polki so pri tem ali onem boju. Borijo se najbolj hrabro 3., 4., 14. in 13. armadni zbor. Tiroleci, Solnogradčani, Nižje-in Gornje-Avstrijci, Kranjci, Korošci, Štajerci, Primorci in bratje Hrvatje. Sosebno slednji so ponos naše armade. Domovina jim mora biti hvaležna za čine, ki bodo z zlatimi črkami začrtani v svetovni zgodovini.

Moje doživljanje v devetmesečni borbi za dom in cesarja popisati je nemožno. Debele knjige bi to bile. A v glavnih potezah Vam orišem boje gorskega polka št. 3. Isti sestoji iz vseh narodnosti širne Avstrije. Slovencev nas je precej in kolikor mi znano, zdržali smo do zadnjega. Boji so bili povsod vroči, imamo pa tudi nasprotnika, ki je vztrajen in žilav.

27. avgusta pr. leta smo prekoračili rusko mejo, bil je dan krsta, dan boja, ki se hvala Bogu, ni več v toliki meri povrnili. Bili so ogrski polki, kojim smo bili dodeljeni. Borili so se prehalno. Štel sem na bojnem polju, kjer smo prenočevali, žrtve — bilo jih je nešteto. Imel sem službo in nalog spraviti mrtvece v obližju proč, a posla se nisem lotil — bilo jih je preveč. Rus in Avstrijec mirno spita smrtno spanje eden poleg drugega. Bil je dan, ki ostane v neizbrisnem spominu.

Topovi so gromeli celi dan, bil je boj artiljerije, kojega ni še doživel nihče.

Proti večeru so utihnile ruske baterije — nebo je žarelo — gorelo je na vseh straneh. V gostih gručah so bežali ruski polki — zasledovale so jih v svitu ognja naše baterije. Prizor za mirnega opazovalca nepopisen, a za udeleženca grozen v dušo segajoč trenotek.

Zastava rudečega križa vihra visoko v zraku, znak nedotakljivosti. A Rus se ne ozira na znamenje — gosto frče šrapneli. Umakniti se ni mogoče, ker je cela cesta z vozovi natlačena. Zastonj dvignemo drugo višjo zastavo. Granata pade ravno pred prvi voz sanitetne kolone, ubije konje in napravi še večjo zmešnjavo. K sreči se kmalu dobi naprej na cesti zrak in vozovi se v diru umaknejo nevarnosti.

Celih 9 dolgih mesecev sem prebil v prvih vrstah; a sedaj me je pa le potlačilo tako, da že dva tedna ležim bolan.

Iz Grobelj pri Št. Jerneju. Močno nas je iznenadilo, ko je prišel glas: Cujnikov Jože je prišel domov. Nismo mogli precej verjeti tem vestem, toliko manj, ker ni bilo nobenega pisma od njega že od sv. Martina, in tudi Rudeči križ ni mogel nič o njem poizvedeti.

Bilo je na binkoštno nedeljo ob četrti uri popoldne, ravno, ko je pričelo večerico zvoniti, stopi v vežo z nasprotne strani. Mati je sedela na pragu in je pre-mišljevala usodo svojega sina, ko se Jože oglasi in reče: „Ali imate kje kaj jesti za mene.“ Lehko si mislite kolika iznenadjenost je bila to. Hiša je takoj polna radovednežev, in ni bilo ne konca ne kraja vprašanj, kje si bil, kod si hodil, da nisi nič pisal i. t. d. Vsak je hotel vse brž zvedeti, da se še revež ni mogel najesti.

Bilo je pred Božičem 23. dec., ko je pobiral ranjence in je pri tem predaleč zaostal. Rusi so ga vjeli in še nekaj tovaršev zraven. Tri dni so že marširali, kar se Jožetu že preumno vidi, skoči v nek kanal in potem naprej, dokler ni prišel do neke vasi. Tu gre v neko hišo in pove kaj se je z njim zgodilo. To je bilo na sv. Stefana večer v Galiciji pri Jasli. Gospodar ga je precej sprejel, okna zakril in Jožetu dal domačo obleko in kučmo na glavo. Tako je bil pri njemu pet mesecev. Sedaj so začeli naši spet prodirati in so Rusa pognali nazaj. Tako je bila ta vas rešena in stem tudi naš Jože. Nemci so prvi prišli, ki so mu tudi čizme dali, in potem je prišel tudi do Avstrijcev, ki so ga poslali za par dni domov. Bog daj še več takih slučajev. — Zelo veliko ljudi je bilo binkoštno praznike v Rakovniku (Novem Lurdu). Truma za trumo je šla in vsaka zase prepevala Marijine pesmi.

Prečina. Prihodnjo nedeljo, dne 13. junija, obhajamo pri nas svojega farnega patrona sv. Antona Pad., ki se je našemu ljudstvu zelo priljubil. Ker se je že večkrat izrazila želja, naj bi se ta praznik kolikor mogoče slovesno obhajal, naznanjamo tem potem, da bodo letos že na predvečer sv. Antona v soboto litanije z blagoslovom.

Skrb za krmo in pašo.

Poljedelsko ministrstvo je 6. maja ukazalo, da mora letos vsak zemljiški lastnik svoje travnike, pašnike in planine tako pripraviti, da služijo pridobivanju krme ali pa, da se na njih pase kmetijska koristna živina.

Že ustanovljene žetne komisije morajo v svojem okolišju poskrbeti, da se pravčasno in popolnoma pridobi krma in da se vrši paša kmetijske koristne živine. Komisija ima posebno nalogo, dognati vse tiste površine, ki jih lastnik iz ene ali druge ovire ne more sam pripraviti, in poskrbeti za pomoč. Komisija naj tudi dožene vse primerne kraje, ki se dosedaj niso rabili za pridelovanje krme in pašo. Seznam teh zemljišč, posebno za pridobivanje suhe krme pripravnih, mora komisija predložiti do 1. junija c. kr. okr. glavarstvu.

Opozoriti je treba, ali v občini res manjka pašnikov. Glavarstvo nato zahteva od lastnikov, da do konca junija dokažejo, ali so sami ali potem najema poskrbeli, da se zagotovi krma in paša v polni krajevno običajni izmeri. Če tega ne morejo dokazati, lahko izroči glavarstvo dotična zemljišča domači občini ali sosednji občini. Občina sme hoditi po obstoječih potih in delati nove, če je potreba. Donos iz uživanja zemljišč se steka v občinsko blagajno. Lastnik nima pravice do plačila. Odkodnino more od občine le tedaj zahtevati, če se ni povzročilo redno obdelovanje. Pritožbe zoper glavarstvo ni. Prestopki se kaznujejo v denarju do tisoč kron ali z zaporom do enega meseca. — Zgorajšnji predpisi veljajo tudi za zakupnika, uživalca in druge stvarne upravičence.

Gospodarska pripravljenost Italije.

Grof Voltolini piše: V teh dnevih velikega razburjenja politične krize se zdi, da so vsa gospodarska vprašanja popolnoma stopila v ozadje. Pa le na videz. Kajti uprav vprašanje gospodarske vojne pripravljenosti dežele ima veliko večjo politično važnost, kot mislijo tisti cestni politiki, ki danes vladajo v Italiji.

Podlaga moderne vojske je denar, žito in premog. Glede prvega se je Italija preskrbela. Drugače je pa z žitom in premogom. Brez premoga se armade ne morejo premikati po železnicah; brez premoga je tudi najboljša mornarica brez vsake vrednosti, najponosnejši dreadnought le staro železo. Današnje zaloge premoga zadostujejo za tri mesece. Kaj bo potem, se ne more vedeti. Italija sama nima prav nič premoga. Navezana je bila popolnoma na uvoz inozemskega premoga.

Nič manj važno ni vprašanje glede žita. Že februarja in marca so se pšenične cene grozno povišale, ker je izostal uvoz ruskega in rumunskega žita. Pri tem se ne sme pozabiti, da so Italijani tisti evropski narod, ki konsumirajo največ pšenice in sicer poleg vporabe za kruh tudi za velike množine testenin, ki tvorijo za več kot polovico naroda izključno dnevno hrano.

Kako si je slovenski sodnik-vojak postavil koč v bosanskih gorah?

Nekemu župniku iz novomeške okolice je poslal nek znanec-sodnik z južnega bojišča to-le pismo:

Danes lahko poročam veselo novico z bojišča. Konečno sem si toliko prihranil, da sem si postavil svojo lastno koč. Veliko udobneje se namreč stanuje in prebiva pod lastnim krovom, kakor pa pod tujim, sosebno ker človek ni izpostavljen šikanam gospodarjevih otrok. Rad bi Ti to koč natančno opisal, ali primanjkuje mi dva jezika; zatorej sem Ti jo narisal (v prilogi risba). Ali ker sem imel že v novomeški ljudski šoli pri p. Inocencu — Bog mu daj večni mir in pokoj — večkrat me je za „ta sladke“ pocukal — v risanju red „nezadostno“, je risba precej slaba. Vendar pa se zanesem na Tvojo bistroumnost, da boš iz te risbe in mojih besedi lahko posnel, kakšna je ta koč v naravi. Načrt sem napravil sam. Tudi postavil sem jo sam, dasiravno nimam gosposkinega dovoljenja za stavbinsko obrt. Načrta nisem predložil seji občinskega odbora v odobrenje. Ko sem se v koč vselil, nisem zahteval kolavdicije po županu in njegovem škribanu. Materijal sem ves „kupil, a platiti ga nisem mogao, jer ni bilo nikoga poleg, ki bi bio para primio.“ Torej beri!

Visoko gori v bosanskem gorovju stoji nekoliko pokončnih povprečnih in počeznih borovih tramičkov, stebričkov in količkov.

To je ogrodje. Strop, ki nadomešča tudi streho, pokrito s „celto“ in tri stene so tapecirane z borovimi vejami. Mesto četrte stene imam le odprtino proti jugu, da mi ne more burja v koč uhajati. Pohištva nimam nikakoršnega. Po tleh razstrte veje mi nadomeščajo peresni modrac, stelja žimnico, tonistra blazino. Na bukovem listju počivam tako sladko, kakor gosposka gosposkična na pernici. Prostora v tej koči imam za pet dvonožnih in mnogo mnogo-nožnih „Kriegskameradov“. Stavbo sem hotel dati zavarovati proti ujimam. In res se je oglasilo pri meni že veliko zastopnikov tu- in inozemskih zavarovalnic, a nihče ni hotel sprejeti moje ponudbe, tudi proti najvišji premiji ne. Pravijo, da moja koč ni varna niti proti dežju, niti proti burji, niti proti ognju, niti proti srbskim in črnogorskim šrapnelom in granatam. Pred koč imam ognjišče, kjer si sedeč na borovem štoru pripravljam v kositerskem kotličku različne sladkosti za svoj želodec. Kako izboren kuhar sem, Ti bom osebno povedal, ker sedaj še ne maram svojih kuharskih zmožnosti in umetnosti nikomur izdati. Poleg že omenjenega kotlička z leskovo kuhalnico prištevam h kuhinjskemu orodju le še en sodček, v katerem mi bosanski „poni“ prinaša vodo iz doline. Kolikorokrat se ozrem na to posodo, ki je bila nekdanj napolnjena z zlahnto tekočino, se spomnim svetopisemskega izreka: „O vanitas vanitatum et omnia vana sunt.“ („O ničevost nad ničevostjo in vse je ničevo.“) Vsak pogled na to posodo mi porodi misel na Tvojega „Trškogorca“. — Vse moje domovanje pa štiti tristoleten borovec. Igle njegove mi padajo v juho mesto zelenjadi, storži njegovi mesto cmokov, smola njegova mesto zabele. Sveži planinski zrak mi krepi zdravje, mnogovrstna bója cvetlic mi razveseljuje oko, petje kukavice, žvižganje kosa in žvrgolenje ščinkovca, grilčka in drugih ptičic mi razvedruje moje uho podnevi, ponoči pa mi globoko dolí v dolini med vrbovjem milo gostolenje slavčkov krajša čas v nočni službi. Ves kras narave me spominja veličastva Stvarnikovega, ponočno skovikanje sove in skovirja pa — smrti. In v tej koči s paznim očesom motrim početje nasproti taborečega sovražnika in mislim — na svoj dom.

Naj dostavim, da vodi omenjeni gosp. sodnik dnevnik v svoji vojni službi. Iz tega dnevnika namerava po srečni vrnitvi marsikaj zanimivega podati bralcem „Dolenjskih Novic“.

Šesti moratorij.

Zadnja moratorijska naredba je do-ločala, da se za zasebno pravne obveznosti, ki so nastale pred 1. avgustom 1914 in dospele v plačilo po 31. januarju 1915, ne dovoli nobenega odloga v plačilo. Plačati je bilo te vrste obveznosti ob dogovorjenem času.

Šesti moratorij reši vprašanje odloženega plačila takole:

1. meseca junija je treba plačati tretjo četrtino novemberskih in prvo polovico decemberskih zapadlosti.

2. meseca julija zadnjo četrtino novemberskih in drugo polovico decemberskih zapadlosti.

3. meseca avgusta je treba plačati v letošnjem januarju zapadle obveznosti, ki so po sodbi strokovnjakov dosti manjše kakor one v prejšnjih mesecih.

Z 31. avgustom je tedaj končan zakoniti odlog plačila. Dolžniku, ki se nahaja vsled posebnih razmer v neugodnem položaju in tedaj ne more plačati, bo pa sodnik še vedno lahko dovolil odlog plačila in sicer za celi ali delni znesek tudi notri do 31. decembra 1915. Te vrste dolžnikom bo sodnik lahko dovolil odlog plačila celo za obveznosti, ki so izvzete iz moratorija; n. pr. najemščina, mezda, obresti in anuitete vknjižnih dolgov. Tudi za te vrste obveze se bo dalo dobiti odloga zaenkrat do 31. decembra 1915.

Književnost.

„Svetovna vojska“. Pod tem naslovom je pričelo izhajati lepo delo v zvezkih v zalogi Katoliške Bukvarne v Ljubljani. Delo je opremljeno z lepimi slikami in bo nudilo enoten in nepretrgan popis današnjih bojev, poleg tega bo pa podalo tudi mnogo izvirnih črtic, slik in vojnih dogodkov, katerih niso prinesli časopisi. Uredništvo „Svetovne vojske“ ima namreč na razpolago že sedaj obilo dopisov in poročil po največ od slovenskih vojakov, ki so se vdeležili bojev na južnem ali severnem bojišču. Delo bo vsled tega zelo zanimivo in bo vredno, da si je shrani vsaka hiša za spomin na današnje težke dni svetovnih dogodkov. S prav posebnim zanimanjem pa bodo po tej knjigi posegli naši vojaki, ko se vrnejo iz bojišč, saj bodo popisani v knjigi boji, katerih so se sami vdeležili in ki so jim živo v spominu. Časopisi se pogube, ta knjiga pa bo ostala v spomin nam in znancem, saj bo nudila kroniko slovenskega junaštva.

Vsak posamezen zvezek, ki je dokaj obširen, velja 60 vin., četrtletno (6 zvezkov) pa znaša samo 3 krone, katere je treba poslati pri naročilu naprej.

Velika svota denarja 154-0-14

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Antialkoholične

pijače in razno pecivo brez moke se dobiva vsak dan v baraki gosp. Pavčiča nasproti c. kr. okrajnemu glavarstvu. 26-3-3

Oglje

v vrečah (okolu 50 kg) prodaja v svojem skladišču na kolodvoru Rudolfovo po 4 K oskrbnikstvo graščine Ruperčevrh. — Vreče nabaviti imajo odjemalci oglja. 28

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

$4\frac{1}{2}\%$

1-0-10

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.